

חסד ואמת

פרשת וירא

א. "ויגש אברהם"

"וירא" היא ההמשך הישיר של "לך-לך", והיא אחת הסדרות הגדולות מבחינת ריבוי הענינים העצומים הכלולים בה. בראש ובראשונה היא פרשת ההמשכיות מאברהם אל זרעו, הבשורה המוקדמת בעניין יצחק, חטאת סדום ועמורה כי רבה, והדיון הגדול בין אברהם ואלוהים על הצדק והמשפט, פרשת אברהם שרה ואבימלך, סיפור לידת יצחק ובהקשר זה הקרע בין שני בניו של אברהם-אבינו, פרשת שילוחם של הגר וישמעל מבית אברהם, ועל כולם סדרת "וירא" היא פרשת העקידה, וייתכן שלא ניטעה אם נאמר, כי כל חומש "בראשית" שאינו אלא 'ספר אברהם אבינו', עיקר משמעותו בכך שהוא המסגרת לעקידה, שהיא פרשת האמונה במשמעות העמוקה ביותר. כולנו זוכרים את הפסוק: "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" (ב, ד), עליו אמרו חז"ל "בהבראם" אותיות 'באברהם', ובכך לימדונו כי כל סיפור בריאת השמים וארץ וכל-צבאם, אינו אלא הרקע או המצע, לסיפור דרכו האמונית של אברהם-אבינו, בה מגיע הוא אל התכלית שהיא האמונה השלמה, ושלמות האדם המאמין, ולכן ניגשים אנו לסדרת "וירא" בדחילו ורחימו. במעמד אברהם בסדום קוראים אנו את הביטוי: "ויגש אברהם ויאמר" (יח, כג), ועל כך אומר רש"י: "מצינו הגשה למלחמה, כגון 'ויגש יואב... למלחמה בארם' (שמואל-ב י, יג), ומצינו הגשה לפיוס, כגון: 'ויגש אליו יהודה' (בראשית מד, יח), ומצינו הגשה לתפילה, כגון: 'ויגש אליהו הנביא ויאמר' (מלכים-א יח, לו). אברהם-אבינו במעמד סדום נכנס בוויכוח עם ה', הן בדברו איתו קשות, הן במאמצי פיוס, והן בתפילה. לעומת זאת במעמד העקידה, כאשר אמונתו באלוהיו מועמדת בנסיון, שותק אברהם ולא נכנס עם ה' לשום דין ודברים, ואף לא לפיוס או תפילה; והמדרש מוסיף: 'היה לו פתחון פה לומר לו (לקדוש ברוך-הוא): אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ועכשיו אתה אומר לי לשוחטו! ולא אמר כלום ושתק! משמע, ענין מעמד האדם לפני ה', הוא מעבר לכל ערכי האדם המהווים את שלמותו באשר הוא אדם, ומבחינת שלמות האדם העומד לפני ה', שלמותו האנושית בטלה ומבוטלת. המדרש ב"תנחומא" מתייחס תחילה למעמד אברהם בפרשת סדום, ומסיק מכך מסקנות מרחיקות לכת לענין העקידה. המדרש מתחיל בפסוק: "תָּלַלָה לָךְ מַעֲשֵׂת פְּדָבֶר הַיְהוָה" (יח, כה), ומביא בהקשר לכך את הפסוק: "לא-אחריש בדיו ודבר-גבורות וחזן ערכו" (איוב מא, ד), אותו הוא מוציא לגמרי מפשוטו וזורש אותו בצורה נאה מאוד. למעשה פסוק זה מתייחס אל הלוייתן, אולם המדרש מתייחס לכך באופן שכאן אלוהים הדובר אל איוב מן הסערה, אומר לו: אני לא אשתוק ולא אחריש' מלדבר על 'גבורותיו' ועל 'ערכו' של אברהם-אבינו; וזו לשון המדרש: "אמר הקב"ה: שלא יאמרו בני אדם, אף אנו מדברים עם הקב"ה כשם שדיבר אברהם; והוא שותק להם; אמר הקב"ה, לאו; 'לא אחריש בדיו' אלא לאברהם בלבד אני שותק, כשהוא שתק לי אף אני שותק לו; ואימתי שתק אברהם? כשאמרתי לו: 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ואחר כך אמרתי לו: 'קח-נא את-בנך' ושתק לי, והיה לו פתחון פה לומר לי: אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע' ועכשיו אתה אומר לי לשוחטו? ולא אמר כלום ושתק; אף אני אחריש לו (כשאמר דברים קשים בוויכוח עם ה' על סדום) שנאמר: 'ודבר גבורות', אלא – 'וחזן ערכו' ערב לו; ומה גבורות דיבר? ראה מה כתוב: 'ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם-רשע?' (יח, כג), 'הַשֵּׁפֵט פֶּל-הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט' (יח, כה); שהם כמובן ביטויים קשים ביותר להתייחס כלפי ה'. (ישעיהו ליבוביץ)

חכמת חיים

- א. "רשעים – אפילו טובה שעושין, אינה שלמה"
- ב. "מה שיעשה הרגש לא יעשה השכל"
- ג. "היה זנב לחכם, אז תהי ראש"

לעילוי נשמת אסתר (סטלה) בת שמחה
אמן